

Konut mekânlarında kullanılan mobilya aksesuar ve gereçlerinin kullanıcı memnuniyetine etkisi

The effect of furniture accessories and hardware used in housing interiors on user satisfaction

Prof. Dr. Kemal Yıldırım^{1*}, Doç. Dr. Nazlı Nazende Yıldırım Kaya², İbrahim Deli³, Nurettin Gökbulut⁴

¹Gazi University, Faculty of Technology, Department of Wood Products Industrial Engineering
kemaly@gazi.edu.tr

²Atılım University, School of Fine Arts, Design and Architecture, Department of Interior Architecture and Environmental Design
nazli.yildirim@atilim.edu.tr

³Gazi University, Faculty of Technology, Department of Wood Products Industrial Engineering
ibrahim.deli@gazi.edu.tr

⁴Gazi University, Faculty of Technology, Department of Wood Products Industrial Engineering
nurettin.gokbulut@gazi.edu.tr

*Corresponding Author

Received: 28.01.2021

Accepted: 12.02.2021

Citation:

Yıldırım, K., Yıldırım Kaya, N. N., Deli, İ., Gökbulut, N. (2021). Konut mekânlarında kullanılan mobilya aksesuar ve gereçlerinin kullanıcı memnuniyetine etkisi. *IDA: International Design and Art Journal*, 3(1), 17-24.

Özet

Bu çalışmada, iç mekân donatılarının üretiminde ve montajında kullanılan aksesuar ve gereçlerle ilgili katılımcıların yaşadığı sorunlara ilişkin memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu maksatla, araştırmanın amacına uygun olarak geliştirilmiş bir anket yardımıyla katılımcıların görüşleri belirlenmiştir. Ayrıntılı bir anket ile 206 konut kullanıcısında elde edilen veriler istatistiksel yöntemlerle değerlendirilmiş olup, bulgular kısmında sistematik bir sırayla ele alınmıştır. Sonuç olarak, katılımcıların önemli bir kısmının kullanım süresine bağlı olarak iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlerle ilgili gıcırta sesi, paslanma, eskime, kırılma ve bozulma gibi çeşitli sorunlar yaşadığı, yaşanan sorunların da kullanım zamanının uzunluğuna göre artış gösterdiği tespit edilmiştir. Sorun yaşanan aksesuar ve gereçlere bakıldığında, çekmece raylarının, kulpların, mobilya ayaklarının, bağlantı elemanlarının, mobilya tekerleklerinin ve tas menteşelerin öne çıktığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Konut, İç Mekân, Mobilya, Aksesuar, Gereç.

Abstract

In this study, it is aimed to determine the satisfaction levels of the participants regarding the problems experienced by the accessories and hardware used in the production and assembly of interior fittings. For this purpose, the opinions of the participants were determined through a questionnaire developed according to the purpose of the study. The data obtained from 206 residential users through the questionnaire were evaluated with statistical methods and discussed within the findings section in a systematic order. As a result, it was determined that a significant portion of the participants experienced various problems such as creaking noise, rusting, aging, breakage and deterioration related to the accessories and hardware used in interior fittings depending on the duration of use, and that these problems increased in long term. Most of the accessories and hardware which caused such problems, were mainly the drawer rails, handles, furniture legs, fasteners, furniture wheels and stone hinges.

Keywords: House, Interior, Furniture, Accessories, Hardware.

GİRİŞ

İnsanların zamanının önemli bir kısmının geçtiği konutlar, kullanıcısı ile bir ilişki halindedir. Ekonomik ve sosyal durum bireyleri büyük oranda etkilediğinden şartlar doğrultusunda konut-kullanıcı iletişimi değişmektedir ve bu iletişimi fiziksel çevre belirlemektedir (Akdemir, 2002: 17; Yılmaz, 2005: 27; Yıldırım, Günçiktı ve Çelebi Yazıcıoğlu, 2020). İç mekân donatıları ve yardımcı elemanlar; kullanıcıların donatı ve eylem gereksinimlerine göre planlanan konut mekânlarının organizasyonunda, konfor koşullarının artırılmasında ve yaşanacak hale getirilmesinde başrol üstlenen en önemli öğelerdir. Konut mekânlarında kullanılan iç mekân donatıları, yardımcı elemanlar ve iç mekân bitkileri aşağıdaki gibi üç başlık altında ele alınabilir (Yıldırım, 2019);

- İç mekân donatıları (Sabit donatılar ve hareketli donatılar)

- Yardımcı elemanlar (Aksesuarlar ve gereçler)
- İç mekân bitkileri (Bitki ve yosun duvar panoları, saksılı bitkiler vb.)

Konut mekânlarının organizasyonunda; sabit donatılar (duvar, zemin ve tavan kaplamaları, bölücü paneller, gömme dolap, mutfak dolabı, banyo dolabı, radyatör gizlemesi vb.) ve çoğunlukla mobilya diye adlandırılan hareketli donatılar (kitaplık, bilgisayar masası, tabure, sandalye, koltuk, sehpa, eşya dolabı vb.) ile yardımcı elemanlar (fonksiyonel aksesuarlar ‘kapı kolu, askılık, çekmece rayı, sürme kapak rayı, tas menteşe, kapak makası, kulp vb.’ / dekoratif aksesuarlar ‘iki boyutlu resim tablosu, pano, rölyef gibi sanat eserleri ve üç boyutlu heykel, seramik, bakır ve cam eşyalar, tekstil süs eşyaları vb.’) ve bitkiler (bitki ve yosun duvar panoları, saksılı bitkiler vb.) kullanılır (Yıldırım, 2019).

Hareketli donatılar olarak isimlendirilen mobilya, “Konut ya da diğer binalara ait mekânlarda, kullanıcıların çeşitli gereksinimlerine uygun ve konfor koşullarını sağlamak üzere tasarlanmış masa, sandalye, yatak, şifonyer, konsol, tuvalet masası, elbise dolabı gibi hareketli donatı elemanlarıdır” şeklinde tanımlanmıştır (Wikipedia, 2019). TS 4521’e göre ise mobilya “Ağaç mobilya; oturma, yemek yeme, çalışma, yatma vb. işlerin yapılmasında kolaylık ve rahatlık sağlayan parçaların büyük çoğunluğu masif, lifli, yongalı ve tabakalı ağaç malzemeden yapılan taşınabilir eşyadır” şeklinde tanımlanmıştır (TS 4521, 1985).

Kaptan’ın (2001: 26) çalışmasında ifade ettiği gibi “donatılar, iç mekân tasarımının vazgeçilmez öğelerinden olup, günün her saatinde insanların gereksinimlerini karşılayabilmeleri ve yaşamlarını sürdürebilmeleri için zorunludur” (Kurtich ve Eakin, 1993). Aynı zamanda, bir mekânın belirlenen fonksiyonunu tanımlar (Özkan, 2017). Bireylerin istek ve gereksinimlerine göre tasarlanan donatılar, mekânın atmosferine ve karakterine uygun biçimde ele alınmalıdır. Donatıları bu kadar özel kılan ise, iç mekânda bulunan bireyin her ne biçimde olursa olsun, donatılar ile görsel ve tensel iletişim içinde olmasıdır. Bu iletişime bir de dolaşım eklendiğinde birey-donatı ilişkisi, birey-donatı-iç mekân ilişkisine dönüşmektedir. Donatılar ve dolaşım alanlarının oluşturduğu olumlu/olumsuz etkiler, iç mekânın fiziksel organizasyonunu sağlarlar ki bu da, iç mekânın niteliğini belirleyen en önemli olguyu oluşturabilmektedir. Bu nedenle, “donatı, çok özel ve elle tutulabilir bir biçimde, fiziksel kontrol ile önerilmiş ya da sınırlandırılmıştır” (Friedmann, Pile ve Wilson, 1982). Donatının ergonomik verileri doğru yansıtması, yani bir anlamda mekân konforunu sağlamaya yardımcı olması, mekân içinde istenilen ortamın yaratılmasına destek olmaktadır. Simgelediği anlam ve biçimler aracılığı ile atmosferin yaratılmasına katkı sağlayarak, kültür ve psikolojik olguların nasıl gelişeceğini de yönlendirebilmektedir (Kaptan, 2001).

Konut mekânlarının organizasyonunda uygun malzeme, aksesuar ve gereçlerin seçimi oldukça önemli bir konudur. Bu kapsamda konut mekânları için tasarlanan iç mekân donatılarının üretiminde ve montajında kullanılan aksesuar ve gereçlerin özelliklerinin bilinmesi, tasarım kararlarında kolaylık sağlayacaktır. Konut iç mekân donatılarının üretiminde ve montajında kullanılan aksesuar ve gereçler: menteşe sistemleri, ray sistemleri, ayaklar, tekerlekler, kulp ve sap çeşitleri, ankastre mutfak ürünleri, sürgülü mekanizmalar, sepetler, askılıklar, çekmece ve kaşıklıklar, bağlantı elemanları, kilit sistemleri, bant grubu, ahşap kapı fitilleri, cam fitilleri, vidalar vb. şeklinde listelenebilir (Yıldırım, 2019; Şanıvar ve Zorlu, 1988; Yıldırım, 1999; Işık ve Yıldırım, 2002; DİTAM, 2014).

Aksesuarlar ve bağlantı elemanları iç mekân donatılarına kullanışlılık, güvenilirlik ve estetik görünüm vererek, kullanıcılar tarafından beğenilmelerini ve tercih edilmelerini sağlamakta ve satış avantajı oluşturmaktadır. Bundan dolayı, bu elemanlar iç mekân donatılarının üretim ve kullanım sürecinde kalite, işlevsellik, estetik ve ergonomik yönlerden önem arz etmektedir (Dilik ve Erdinler, 2003). Wang (2003) ve Wang (2007) benzer çalışmalarında, mobilya aksesuarlarının fonksiyonellik, dekoratiflik, pratiklik, ekonomik ve güvenlik gibi özelliklere sahip olması gerektiği bildirilmiştir. Benzer şekilde, Mu (2010) çalışmasında, mobilya aksesuarlarının işlevsel, dekoratif, güvenli ve ayrıca sağlam olması gerektiğinden bahsetmektedir. Forsman (2016) çalışmasında, mobilya aksesuarlarının tasarıma estetik açıdan artı değer katarak, ürünün albenisini artırdığını vurgulamaktadır. Klimova (2009) çalışmasında, mobilya aksesuarı tasarımında pratiklik ve ekonomiklik özelliklerinin üzerinde durmaktadır. Ho’da (2009) yaptığı çalışmada, mobilya aksesuarlarının sistematiklik, estetiklik, fonksiyonellik, dekoratiflik, pratiklik, ekonomiklik, sağlamlık ve güvenlik gibi özellikleri barındırması gerektiğini bildirmiştir (Hsieh ve Ku, 2019).

Yukarıdaki literatürde mobilya aksesuarları ve gereçleri ile ilgili çeşitli çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Ancak mobilya aksesuarları ve kullanıcı memnuniyetini konu alan çalışmalara rastlanmamıştır. Büyük bir pazara sahip olan mobilya sektöründe aksesuar ürünlerinin mobilya imalatı içerisindeki payı, kullanım oranı, maliyete etkisi, pazarlamaya katkısı yeterince bilinmemektedir (Kalaycıoğlu, Aras ve Çınar, 2017). Bu çerçevede, konutlarda kullanılan donatı elemanlarının/mobilyaların malzeme, aksesuar ve gereçler bakımından periyodik aralıklarla araştırılması, yeni bulgulara ulaşılması kullanıcı memnuniyetine olumlu katkılar sağlayacak ve yeni donatı tasarımlarının oluşmasına ve üretilmesine ışık tutacaktır. Bu çalışmada, konut kullanıcılarının kullanım süresine bağlı olarak iç mekân donatılarının üretiminde ve montajında kullanılan mobilya aksesuar ve gereçleriyle ilgili yaşadığı sorunlar ile olması istenen özelliklerin neler olabileceğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu maksatla oluşturulan araştırmanın hipotezleri aşağıda verilmiştir.

H1. Katılımcıların iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlerle ilgili yaşadığı sorunlar, kullanım süresine bağlı olarak artmaktadır.

H2. Katılımcılar satın alacağı iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlerde malzeme ve işçilik kalitesine daha çok önem vereceklerdir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, konut iç mekân donatılarının üretiminde ve montajında kullanılan aksesuar ve gereçlerin kullanım sürelerine bağlı olarak yaşanan sorunların belirlenmesine çalışılmıştır. Araştırma yöntemi; katılımcılar, anket tasarımı ve uygulaması ile istatistiksel değerlendirme alt başlıkları altında aşağıda ele alınmıştır.

Katılımcılar

Bu araştırmaya, Ankara’da yaşayan konut kullanıcıları arasından tesadüfi yöntemle seçilen toplam 206 kişi katılmıştır. Katılımcıların %46,6’sının erkek, %53,4’ünün kadın, %17,5’inin 18-25 yaş aralığında, %20,9’unun 26-35 yaş aralığında, %42,7’sinin 36-45 yaş aralığında ve %18,9’unun 46 ve üzeri yaş aralığında, %45,6’sının ortaöğretim mezunu, %54,4’ünün üniversite mezunu, %35,9’unun 1500-3000 TL gelire, %31,5’inin 3001-4500 TL gelire ve %32,5’inin 4500 TL ve üzeri gelire sahip olduğu görülmektedir.

Anketin Tasarımı ve Uygulanışı

Araştırma anketinin tasarımında daha önce benzer çalışmalarda geçerli ve güvenilir bulunmuş anketlerden faydalanılmıştır (Yıldırım, Günçiktı ve Çelebi Yazıcıoğlu, 2020; Çelebi Yazıcıoğlu, Yıldırım ve Kılıç, 2019; Yıldırım, Ergun ve Üner, 2019). Ankette kapalı uçlu soru, çoktan seçmeli soru, birden çok seçenekli soru teknikleri kullanılmıştır. Anketin ilk bölümünde; katılımcıların genel bilgilerini belirlemeye yönelik sorular ve ikinci bölümünde ise konut iç mekân donatılarının üretiminde ve montajında kullanılan aksesuar ve gereçlerle ilgili yaşanan sorunların ve isteklerin belirlenmesine yönelik sorular bulunmaktadır. Anket sorularına ilişkin istatistiksel değerlendirmeler aşağıda verilmiştir. Bu araştırma için geliştirilen anket; katılımcıların aksesuar ve gereçlerle ilgili yaşadığı sorunların belirlenmesi için internet ortamında uygulanmıştır. Anketler, 2019 yılında Google Anket arayüzünde oluşturulan çevrimiçi form uygulaması ile iki haftalık bir süreçte yapılmış olup, her bir anket yaklaşık 15 dakikada doldurulmuştur.

İstatistiksel Değerlendirme

Bu araştırmada, katılımcıların konut iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlere yönelik yaşadığı sorunlarla ilgili değerlendirmeleri, bağımlı değişken olarak kabul edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin anlaşılabilirliği ve aynı yollarla elde edilmiş verilerle karşılaştırılabilirliği amacıyla, araştırma verilerinin frekans sayıları ve yüzdelik değerleri hesaplanmış, verilerin Cronbach Alpha güvenilirlik testleri yapılmıştır. Değişkenler arasındaki farklılıkların ise $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığı Kikare analizi (X²) ile test edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde ‘Microsoft Office Excel’ ve ‘SPSS’ programları kullanılmıştır.

BULGULAR

Konut iç mekân donatılarının üretiminde ve montajında kullanılan aksesuar ve gereçlere yönelik yapılan bu çalışmadan elde edilen veriler uygun istatistiksel yöntemlerle test edilmiş olup, elde edilen bulgular sistematik bir sırayla aşağıda verilmiştir.

Bu çalışmadan elde edilen verilerin Cronbach Alfa güvenilirlik analizleri yapılmış olup, sonuçta katılımcıların konutlarında bulunan iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlerle ilgili olarak yaşadığı sorunlara ilişkin değerlendirmelerini kapsayan araştırma ölçeğinin güvenilirlik değeri 0,77 olarak tespit edilmiştir. Daha önce Panayides (2013) tarafından yapılan çalışmada tüm unsurlar için Alfa güvenilirlik katsayıları 0,70'in üzerinde çıktığında “güvenilir” olarak kabul edilebileceği bildirilmiştir. Bu çalışmada elde edilen Cronbach Alfa değerinin belirtilen değerin üzerinde olduğu görülmektedir. Buna göre, elde edilen veriler “güvenilir” olarak kabul edilebilir.

İlk olarak, katılımcıların kullanım süresine bağlı olarak iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlerle ilgili yaşadığı sorunlara ilişkin değerlendirmeleri belirlenmiş olup, sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir. Tabloda verilen sonuçlara göre, katılımcıların kullanım süresine bağlı olarak iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlerle ilgili yaşadığı sorunlara ilişkin sorulara verdiği cevaplar arasında tüm iç mekân donatıları için $P < 0,05$ – $P < 0,10$ düzeylerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir. İç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlere yönelik yaşanan sorunlara bakıldığında, tüm mekânlar için kullanım süresinin uzunluğuna bağlı olarak yaşanan sorunların da artış gösterdiği görülmektedir.

Tablo 1: İç mekân donatılarının kullanım sürelerine bağlı olarak aksesuar ve gereçlerle ilgili yaşanan sorunlar

İç Mekân Donatılarının Değiştirilme Süresi	Karşılaşılan Sorunlar										Kikare Sonucu			
	Gıcırtı sesi var		Paslandı		Eskidi		Kırıldı		Bozuldu		X ²	df	P	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%				
Mutfak Dolabı	0-4 yıl	34	21,9	4	13,7	10	11,6	1	5,2	1	5,5	30,686	20	0,055*
	5-9 yıl	52	33,5	8	27,5	30	34,8	7	36,8	6	33,3			
	10 + yıl	69	44,5	17	58,6	46	53,4	11	57,8	11	61,1			
Gömme Dolap	0-4 yıl	5	14,7	-	-	9	7,3	-	-	3	4,9	33,848	20	0,027*
	5-9 yıl	11	32,3	3	30	38	30,8	2	20	15	24,5			
	10 + yıl	18	52,9	7	70	76	61,7	8	80	43	70,4			
Banyo Dolabı	0-4 yıl	21	15,5	16	14,4	6	10,9	1	4,5	2	12,5	42,367	20	0,002*
	5-9 yıl	43	31,8	38	34,2	17	30,9	6	27,2	5	31,3			
	10 + yıl	71	52,5	57	51,3	32	58,2	15	68,3	9	56,3			
Salon Oturma Grubu	0-4 yıl	34	25,3	-	-	5	11,3	1	7,6	4	16,6	51,115	20	0,000*
	5-9 yıl	43	32,1	2	40	13	29,5	5	38,6	7	29,1			
	10 + yıl	57	42,6	3	60	26	59,2	7	53,8	13	54,3			
Salon/Tv Dolabı	0-4 yıl	31	24,6	2	5	9	19,5	1	7,1	3	20	60,898	20	0,000*
	5-9 yıl	42	33,3	11	27,5	13	28,2	5	35,7	5	33,3			
	10 + yıl	53	42,1	27	57,5	24	52,3	8	57,2	7	46,7			
Yemek Odası Mobilyası	0-4 yıl	5	18,5	1	6,2	9	12,3	7	6,7	-	-	28,666	20	0,095**
	5-9 yıl	9	33,3	6	37,5	26	35,6	45	43,3	4	36,3			
	10 + yıl	13	48,2	9	56,3	38	52,1	52	50	7	63,7			
Çocuk Odası Mobilyası	0-4 yıl	17	15,7	-	-	4	3,9	15	16,7	18	21,1	80,930	20	0,000*
	5-9 yıl	37	34,3	1	25	37	36,3	28	31,1	11	28,9			
	10 + yıl	54	50	3	75	61	59,8	47	52,2	19	50			
Genç Odası Mobilyası	0-4 yıl	24	22,2	1	20	10	19,7	12	20,7	4	15,4	113,947	20	0,000*
	5-9 yıl	28	25,9	1	20	14	27,4	17	29,3	9	34,6			
	10 + yıl	56	51,9	3	60	27	52,9	29	50	13	50			

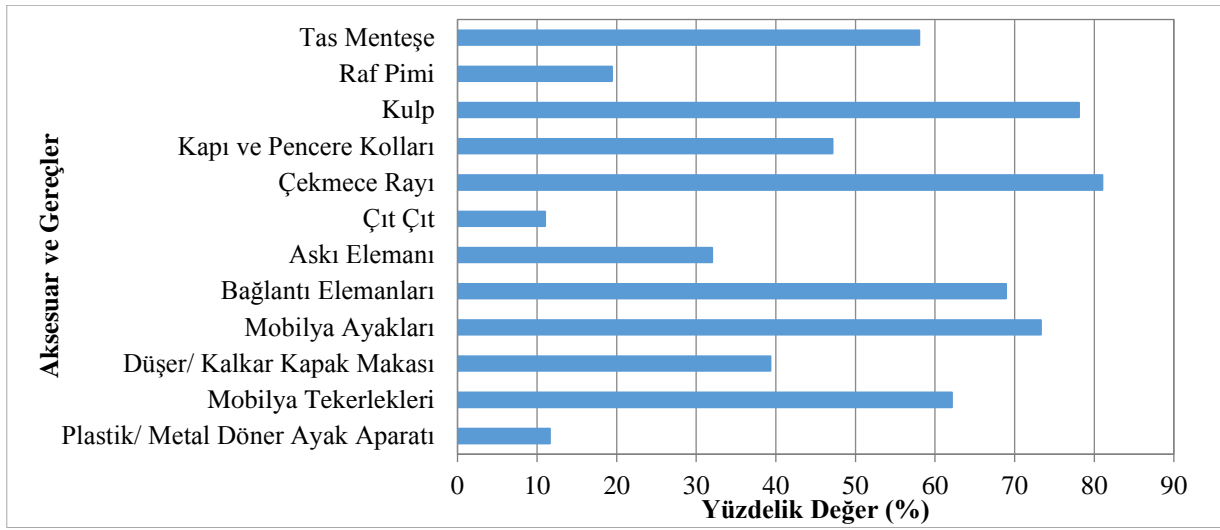
Not: F: Katılımcı sayısı, %: Yüzdeler değeri, X²: Kikare değeri, df: Serbestlik derecesi.

*P < 0,05 ve ** P < 0,10 düzeylerinde önemlidir.

Tablodaki sonuçlara göre, 10 yıl ve üzerinde kullanılan mutfak dolabı için katılımcıların %44,5’i kapak ve çekmeceler açılırken gıcırtı sesi geliyor, %58,6’sı paslandı, %53,4’ü eskidi, %57,8’i kırıldı ve %61,1’i ise bozuldu şeklinde; gömme dolap için katılımcıların %52,9’u kapak ve çekmeceler açılırken gıcırtı sesi geliyor, %70’i paslandı, %61,7’si eskidi, %80’i kırıldı ve %70,4’ü ise bozuldu şeklinde; banyo dolabı için

katılımcıların %52,5'i kapak ve çekmeceler açılırken gıcırtı sesi geliyor, %51,3'ü paslandı, %58,2'si eskidi, %68,3'ü kırıldı ve %56,3'ü ise bozuldu şeklinde; salon oturma grubu için katılımcıların %42,6'sı taşıyıcı iskeletinden gıcırtı sesi geliyor, %60'ı paslandı, %59,2'si eskidi, %53,8'i kırıldı ve %54,3'ü ise bozuldu şeklinde; salon dolabı için katılımcıların %42,1'i kapak ve çekmeceler açılırken gıcırtı sesi geliyor, %57,5'i paslandı, %52,3'ü eskidi, %57,2'si kırıldı ve %46,7'si ise bozuldu şeklinde; yemek odası mobilyası için katılımcıların %48,2'si kapak ve çekmeceler açılırken gıcırtı sesi geliyor, %56,3'ü paslandı, %52,1'i eskidi, %50'si kırıldı ve %63,7'si ise bozuldu şeklinde; çocuk odası mobilyası için katılımcıların %50'si kapak ve çekmeceler açılırken gıcırtı sesi geliyor, %75'i paslandı, %59,8'i eskidi, %52,2'si kırıldı ve %50'si ise bozuldu şeklinde ve genç odası mobilyası için katılımcıların %51,9'u kapak ve çekmeceler açılırken gıcırtı sesi geliyor, %60'ı paslandı, %52,9'u eskidi, %50'si kırıldı ve %50'si ise bozuldu şeklinde beyanda bulunmuştur. Bu sonuçlar, "katılımcıların iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlerle ilgili yaşadığı sorunlar, kullanım süresine bağlı olarak artmaktadır" (H1) hipotezinin desteklendiğini göstermektedir.

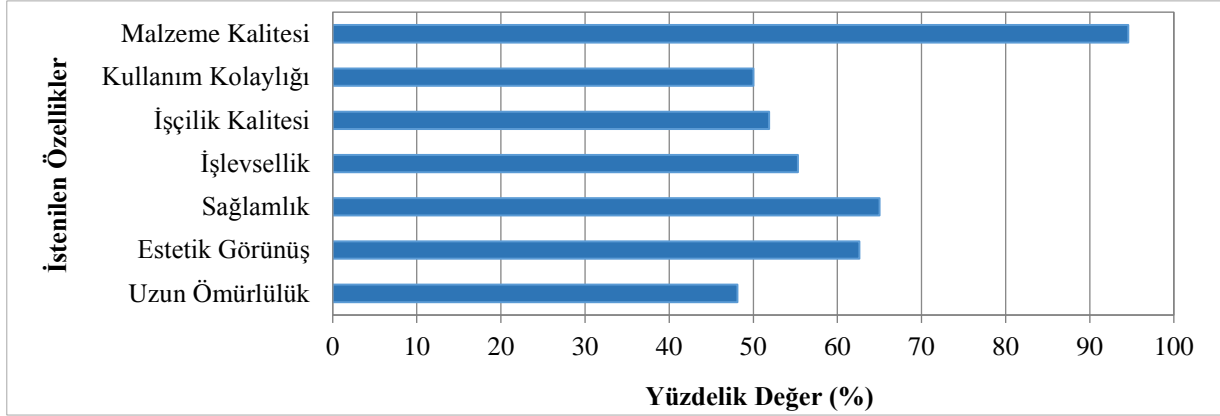
Katılımcıların sorun yaşanan aksesuar ve gereçlere ilişkin sorulara verdiği cevapların yüzdelik değerleri Görsel 1'de verilmiştir.

Görsel 1. Sorun yaşandığı bildirilen aksesuar ve gereçler

Şekil 1'de verilen değerlere göre, katılımcıların %58'inin (120 kişi) tas menteşe, %19,4'ünün (40 kişi) raf pimi, %78,1'inin (161 kişi) kulp, %47,1'inin (97 kişi) kapı pencere kolları, %81'inin (167 kişi) çekmece rayı, %11,1'inin (23 kişi) çıt çıt, %32,3'inin (66 kişi) askı elemanı, %68,9'unun (142 kişi) bağlantı elemanları, %73,3'ünün (151 kişi) mobilya ayakları, %39,3'ünün (81 kişi) düşer/kalkar kapak makası, %62,1'inin (128 kişi) mobilya tekerlekleri, %11,6'sının (24 kişi) plastik/metal döner ayak aparatı ile ilgili sorun yaşadığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre, sorun yaşanan aksesuar ve gereçlerden sırasıyla çekmece raylarının, kulpların, mobilya ayaklarının, bağlantı elemanlarının, mobilya tekerleklerinin ve tas menteşelerin öne çıktığı görülmektedir.

Katılımcıların iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlerde olmasını istediği özelliklere ilişkin sorulara verdiği cevapların yüzdelik değerleri Görsel 2'de verilmiştir.

Görsel 2. Aksesuar ve gereçlerde olması istenilen özellikler

Şekil 2’de verilen değerlere göre, katılımcıların %94,6’sının (195 kişi) malzeme kalitesi, %50,9’unun (105 kişi) kullanım kolaylığı, %51,9’unun (107 kişi) işçilik kalitesi, %55,3’ünün (114 kişi) işlevsellik, %65’inin (134 kişi) sağlamlık, %62,6’sının (129 kişi) estetik görünüş, %48,1’inin (99 kişi) uzun ömürlülük özelliklerini istediği görülmektedir. Bu sonuçlara göre, iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlerde olması istenen özelliklerde sırasıyla malzeme kalitesinin, sağlamlığın, estetik görünüşün ve işlevselliğin öne çıktığı görülmektedir. Bu sonuçlar, “katılımcılar satın alacağı iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlerde malzeme ve işçilik kalitesine daha çok önem vereceklerdir” (H2) hipotezinin özellikle malzeme boyutuyla desteklendiğini göstermektedir.

Yukarıdaki bulgular, katılımcıların 10 yıl ve üzerinde bir süredir kullandığı iç mekân donatılarındaki aksesuar ve gereçlerle ilgili önemli oranlarda sorunlar yaşadığını göstermektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada, katılımcıların konut iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlere yönelik yaşadığı sorunlarla ilgili değerlendirmeleri belirlenmiş olup, elde edilen sonuçlar sistematik bir sırayla aşağıda ele alınmıştır. Çalışma genel olarak, katılımcıların mutfak ve banyo donatı elemanlarında, gömme dolaplarda ve TV dolaplarında, yemek odası, genç odası ve çocuk odası mobilyalarında ve salon oturma elemanlarında; gıcırtı sesi, paslanma, eskime, kırılma ve bozulma sorunlarıyla karşılaştıklarını göstermektedir. Ayrıca, katılımcıların iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve gereçlerle ilgili yaşadığı bu sorunların, kullanım süresine bağlı olarak artmakta olduğu belirlenmiştir. Özellikle bu sorunların 10 yıl ve daha fazla süreyle kullanılan aksesuar ve gereçlerden kaynaklandığı görülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğunun (%81); salon, mutfak ve banyo dolabı, gömme dolap, yemek odası, genç odası ve çocuk odası mobilyalarındaki çekmece rayları ile ilgili sorun yaşadığı görülmektedir. Benzer biçimde, katılımcıların çoğunluğunun kulp (%78,1), mobilya ayakları (%73,3), bağlantı elemanları (%68,9), mobilya tekerlekleri (%62, 1) ve tas menteşe (%58) ile ilgili sorunlar yaşadığı görülmektedir. Bu sonuçlar Dilik ve Erdinler’in (2003) çalışmalarında bahsettikleri, iç mekân donatılarında kullanılan aksesuar ve bağlantı elemanlarının üretim ve kullanım sürecinde kaliteli, işlevsel, estetik ve ergonomik özelliklere sahip olmanın önemini destekler niteliktedir.

Bir diğer sonuç da, katılımcıların tamamına yakınının (%94,6) mobilya üretiminde kullanılan aksesuar ve gereçlerde malzeme kalitesi özelliğinin bulunmasını istediklerini ortaya koymaktadır. Katılımcıların yarısından fazlası bu aksesuar ve gereçlerde olmasını istedikleri özellikler arasında sağlamlığı (%65) ve estetik görünüşü (%62,6), katılımcıların yaklaşık yarısı işlevselliği (%55, 3), işçilik kalitesini (%51, 9), kullanım kolaylığını (%50, 9) ve uzun ömürlülüğü (%48, 05) öne çıkarmıştır. Bu sonuçlar, Mu (2010) ve Ho’nun (2009) çalışmalarında ortaya koydukları, mobilya aksesuarlarının; işlevsel, dekoratif, güvenli, sağlam, sistematik, estetik, pratik ve ekonomik olması gerektiği sonucunu destekler niteliktedir.

Yukarıdaki sonuçlar ışığında, kullanım sürelerine bağlı olarak iç mekân donatı elemanları üretiminde ve montajında kullanılan aksesuarlar ve gereçlerdeki malzeme kalitesi, konut kullanıcılarının en fazla önem verdikleri özellikler olarak ortaya çıkmaktadır. Malzeme, tasarım açısından bir ürüne karakter kazandıran en önemli öge olmasının yanı sıra, o ürünün yaşam sürecini belirleyen en temel kriter niteliğindedir. Bu kapsamda, işleve uygun malzeme seçiminin önemi belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer bir deyişle, mobilya/donatı elemanlarının kullanılacağı yere ve işlevine uygun aksesuarların ve gereçlerin seçiminde uzun ömürlülük, dayanıklılık ve kalite gibi özelliklerin dikkate alınması gerekir. Yine benzer biçimde, bu aksesuarlara, gereçlere ve kullanılan malzemeye uygulanan boya vb. kaplamaların da bu nitelikleri taşıması gerekmektedir. Ayrıca, aksesuar ve gereçlerin üretimi esnasında işçilik kalitesine de dikkat edildiği takdirde bu elemanların kullanım süreleri uzayabilir, kullanıcı memnuniyetini artırabilir.

Bu araştırmanın literatürdeki boşluğun doldurulmasında, araştırma sonuçlarının gerek eğitimciler ve öğrencilere, gerekse sektördeki tasarımcılara yol gösterici bir kaynak olma niteliği taşınmasında önemli katkılar sağlayabileceği öngörülmektedir. Ayrıca, kullanıcı konforu ve memnuniyeti, malzeme kalitesi ve dayanıklılığı gibi konularda farkındalık yaratılması açısından, literatüre ve sektöre önemli katkılar sağlayabileceği; yine akademiye, mobilya tasarımı ve ilgili ders içeriklerinin bu bağlamda zenginleştirilmesi, sektöre ise daha kaliteli malzeme ve işçilik kullanılarak yapılan özgün donatı tasarımlarının ortaya çıkmasına olanak sağlaması yönlerinden birçok katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmaya anketleri doldurarak destek olan değerli katılımcılara çok teşekkür ederiz.

Çatışma Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Kurul Beyanı

Araştırmaya ait verilerin toplanması esnasında Etik Kurul Yönetmeliğinde değişiklik sürecinin devam etmesi ve verilerin 2020 yılından önce toplanması nedeni ile Etik Kurul İzni için başvuru yapılamamıştır. Araştırma anketi çevrimiçi *Google Formlar* anket platformu üzerinden yürütülmüştür. Anketler doldurulmaya başlanmadan önce araştırmanın ne amaçla yapıldığı ve toplanan verilerin nasıl kullanılacağına ilişkin gerekli açıklamalar yapılmış olup, katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim, gelir durumu gibi genel bilgilerini doldurmaları istenmiş, fakat isim, adres, kimlik vb. bilgileri talep edilmemiştir.

KAYNAKÇA

Akdemir, Z. (2002). *Konut ve Ev Kavramlarının Karşılaştırmalı Analizi*. [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü].

Çelebi Yazıcıoğlu, N. M., Yıldırım, K., Kılıç, N. P. (2019). A study on determining the criteria that parents consider when buying children's room furniture. *Gazi University Journal of Science Part A: Engineering and Innovation*, 6(4), 81-91.

Dilik, T., Erdinler, S. (2003). Türkiye mobilya aksesuarları üretim sektörünün yapısal analizi ve uluslararası rekabet gücünün geliştirilmesi. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 53(1), 87-111.

DİTAM. (2014). *Mobilya aksesuarları (kulp, kapı kolu) üretim tesisi fizibilite raporu*. Diyarbakır: Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi.

Forsman, M. (2016). *Development of Adjustable Furniture Legs*. [Master's Thesis, Jönköping University].

- Friedmann, A., Pile, J. F., Wilson, F. (1982). *Interior design: An introduction to an architectural interiors*. Elsevier Science Publishing Co. Inc.
- Ho, W. S. (2009). *The system furniture material and the essential hardware component of the housing space to explore*. [Master's thesis, Shu-Te University].
- Hsieh, C. C. Y., Ku, S. W. (2019). The research on the characteristics of furniture hardware design through 3D printing. In: Stephanidis C. (Eds) HCI International 2019-Posters. HCII 2019. *Communications in Computer and Information Science*, (339-347). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-23522-2_44
- Işık, Z., Yıldırım, K. (2002). *Dekorasyonda İnce Yapı: Temel Ders Kitabı*. Zirve Ofset Basın Yayın Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
- Kalaycıoğlu, H., Aras, U., Çınar, T. (2017). Mobilya da tamamlayıcı elemanlar “Aksesuarlar”. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 6(3), 1188-1198.
- Kaptan, B. B. (2001). İç mekânın niteliğini belirleyen öğelerin görsellik kazanmasını sağlayan oluşumlar. *Anadolu Sanat*, 11, 113-130.
- Klímová, B. J. (2009). *Manufacture of Driving Rollers*, [Master's thesis, Brno University of Technology].
- Kurtich J., Eakin, G. (1993). *Interior Architecture*. Van Nostrand Reinhold.
- Mu, C. Y. (2010). Comparative research between traditional and modern hardware of furniture. *Furniture Interior Design*, 9(1), 80–81.
- Özkan, A. (2017). *Günümüz Türk İç Mekân Tasarımcıları ve Tasarım Anlayışları: İç Mekân Tasarımı Kuram ve Yöntemleri Işığında Bir Yaklaşım*. LAP Lambert Academic Publishing.
- Panayides, P. (2013). Coefficient alpha: Interpret with caution. *Europe's Journal of Psychology*, 9(4), 687-696.
- Şanıvar, N., Zorlu, İ. (1988). *Ağaççileri Gereç Bilgisi*. MEB Yayınları.
- TS 4521. (1985). *Ağaç Mobilya, Terimler ve Tanımlar*. Türk Standartları Enstitüsü.
- Wang, D. J. (2007). Development and evolution of foreign modern furniture hardware. *Furniture Interior Design*, 1, 79–81.
- Wang, T. Q. (2003). Application and developing tendency of modern furniture hardware. *Furniture Interior Design*, 12, 18–19.
- Wikipedia. (t.y.). *Mobilyanın tarihi*. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Mobilya> (12.01.2019).
- Yıldırım, K., Ergun, B., Üner, S. (2019). The effects of innovative demountable furniture on user preferences. *Gazi University Journal of Science Part A: Engineering and Innovation*, 6 (4), 75-80.
- Yıldırım, K., Günçaktı, M., Çelebi Yazıcıoğlu, N. (2020). Farklı sosyo-ekonomik düzeye (sed) sahip konut kullanıcılarının iç mekân donatılarını değiştirme süreçlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi Part C: Tasarım ve Teknoloji*, 8 (1), 40-50.
- Yıldırım, K. (1999). *Konut Mutfaklarının Mekân ve Donatı Organizasyonunda Ergonomik Yaklaşım*. [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü].
- Yıldırım, K. (2019). Eğitim yapıları ve tasarımı. Selda Al Şensoy (Ed.), *Eğitim Yapılarında Mekânsal Organizasyon ve Donatı* (241-265). PEGEM.
- Yılmaz, Ö. (2005). *1980 sonrasında İstanbul'da kent merkezi dışında oluşan konut alanlarının gelişim sürecinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. İstanbul.